

Materiały przygotowane zostały w ramach projektu pn. „Szkoła Demokracji – Bruksela od kuchni” realizowanego przez Starosądecką Fundację Kultury w ramach programu „Młodzi obywatele”

WPROWADZENIE

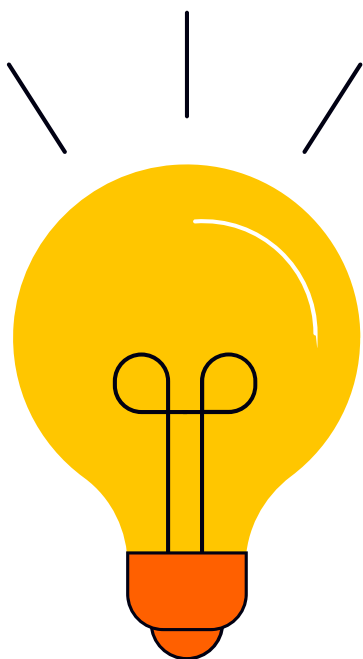
Debata oksfordzka to jedna z najbardziej cenionych form publicznej dyskusji, łącząca w sobie kulturę słowa, logikę argumentacji i szacunek wobec rozmówcy. Jej źródła sięgają XIX wieku, kiedy to na Uniwersytecie Oksfordzkim studenci zaczęli organizować regularne spotkania, by doskonalić umiejętność przekonywania w duchu fair play. Od tamtej pory model ten rozprzestrzenił się na cały świat, stając się jednym z najskuteczniejszych narzędzi edukacji obywatelskiej, retorycznej i krytycznego myślenia.

Celem niniejszego dokumentu jest przedstawienie zasad, struktury i wartości debat oksfordzkich w sposób przystępny i praktyczny. Publikacja ma wspierać nauczycieli, trenerów, opiekunów kół debatanckich oraz samych uczestników – zarówno początkujących, jak i zaawansowanych. Dokument stanowi kompendium wiedzy: od historii idei, przez szczegółowe zasady, po gotowe scenariusze lekcji i aneksy pomocne w prowadzeniu zawodów.

Treści opracowano z myślą o szkołach, organizacjach pozarządowych i instytucjach kultury, które pragną rozwijać wśród młodzieży umiejętność logicznego myślenia, współpracy i kulturalnej wymiany poglądów.

HISTORIA I IDEA DEBAT OKSFORDZKICH

Początki tradycji debatanckiej

Korzenie debat oksfordzkich sięgają XVIII i XIX wieku, kiedy na uniwersytetach brytyjskich zaczęły powstawać towarzystwa dyskusyjne. Najślynniejszym z nich stało się Oxford Union Society, założone w 1823 roku. Jego celem było kształcenie studentów w sztuce argumentacji oraz przygotowanie ich do aktywnego życia publicznego. Debaty odbywały się w duchu wzajemnego szacunku, z jasno określonym porządkiem i zrozumieniem, że spór nie oznacza wrogości.

Z czasem formuła oksfordzka została zaadaptowana w wielu krajach jako wzorzec debaty akademickiej i edukacyjnej. Zyskała popularność m.in. w Stanach Zjednoczonych, Kanadzie, Australii, a po 1989 roku – również w Polsce, gdzie stała się podstawą licznych projektów edukacyjnych, olimpiad i lig debat.

Filozofia i wartości debaty oksfordzkiej

Debata oksfordzka opiera się na kilku kluczowych zasadach:

Szacunek dla rozmówcy – uczestnicy odnoszą się do siebie z kulturą, niezależnie od różnicy poglądów.

Równość stron – obie drużyny mają równą liczbę mówców i ten sam czas wypowiedzi.

Merytoryczność argumentacji – liczy się logika, fakty, spójność i siła dowodów, nie emocje.

Zasada „ataku na argument, nie na osobę”
– krytyka dotyczy treści, nie ludzi.

Uczciwość i transparentność – celem jest przekonanie słuchaczy, ale w granicach rzetelnej dyskusji.

W tym sensie debata oksfordzka nie jest zwykłą rywalizacją, lecz formą edukacji w duchu demokracji i krytycznego myślenia. Uczy, że racje mogą być różne, a sukces polega na umiejętności ich logicznego uzasadnienia i obrony.

ZASADY DEBATY OKSFORDZKIEJ

Struktura debaty

Debata oksfordzka jest uporządkowaną formą wymiany poglądów między dwoma drużynami:

Propozycja
– broniącą tezy

Opozycja
– obalającą tezę

Każda drużyna składa się z czterech mówców, którzy występują w ustalonej kolejności. Debata prowadzona jest przez Marszałka, który czuwa nad przestrzeganiem zasad i kultury dyskusji.

Cel debaty

Celem debaty oksfordzkiej nie jest zwycięstwo za wszelką cenę, lecz merytoryczne przedstawienie argumentów i kształcenie umiejętności dialogu.

Wygrywa ta drużyna, która lepiej uzasadni swoje stanowisko, a nie ta, która głośniej przemawia.

Przebieg debaty

Wygrywa ta drużyna, która lepiej uzasadni swoje stanowisko, a nie ta, która głośniej przemawia.

Loża Mędrców składała się będzie każdorazowo z minimum 3 osób: absolwentów TLD, liderów projektu, osób cieszących się społecznym uznaniem. Każdy „Mędrzec” będzie miał określoną kartę oceny i określoną liczbę punktów do przyznania.

Zasady debaty oksfordzkiej przyjęte dla potrzeb niniejszego Projektu są następujące:

- dyskutują ze sobą dwie czteroosobowe drużyny zwolennicy tezy [Propozycja] i jej przeciwnicy [Opozycja];
- debatą kieruje marszałek debaty;
- marszałek debaty ma prawo odebrać głos, a nawet usunąć z sali dyskutanta, który narusza przyjęte normy grzecznościowe;
- marszałka wspiera sekretarz debaty, którego zadaniem jest pomiar czasu i sygnalizowanie, że czas wypowiedzi został przekroczony;
- główne dyskutowane hasło przedstawione jest w formie jednozdaniowej tezy, która może być poprzedzona infoslajdem;
- w każdej z drużyn następuje podział ról: dwie pierwsze osoby bronią stanowiska drużyny (przy czym pierwsza daje ogólny zarys argumentacji, kolejna zaś rozwija szczegółowo wybrane wątki), rolę trzeciego Mówcy jest zabicie argumentów przeciwnika, czwartego zaś przede wszystkim wygłoszenie mowy podsumowującej i określenie linii sporu całej debaty;
- dopuszczalne jest w wyjątkowych sytuacjach (np. nagła nieobecność jednego z Mówców), żeby jeden Mówca z drużyny występował w dwóch rolach;
- przedstawiciele stron występują naprzemiennie, poczynwszy od pierwszego Mówcy po stronie Propozycji – broniącej tezy.

- zarówno z grupy propozycji, jak i strony opozycji wyłonionych jest czterech Mówców Głównych, którzy na przemian przedstawiają argumenty za i przeciw tezie. Zaczyna Mówca propozycji – kończy Mówca opozycji. Każdy Mówca zaczyna wypowiedź słowami: „(Szanowny) Panie Marszałku”.
- czas Mówców głównych jest ograniczony do 4 minut
- po podwójnym sygnale dźwiękowym, informującym o zakończeniu czasu wypowiedzi, Mówca może jedynie powiedzieć : „ Dziękuję”. Przedłużenie wystąpienia – odebranie głosu przez Marszałka -1 pkt. [patrz: Karta Oceny]
- Mówca Główny powinien przyjąć min. 2 wtrącenia (pytania/informacje) o ile się takie pojawiły. [za nieprzyjęcie 1 wtrącenia Mówca traci 1 pkt. Patrz: Karta Oceny]
- każdy Mówca wtrącający kiedy po zasygnalizowaniu przez podniesienie ręki wtrącenia, uzyska zgodę Mówcy na wypowiedzenie wtrącenia, powinien wypowiedzieć formułę „Panie Marszałku pytanie” albo „Panie Marszałku informacja” [za niewypowiedzenie formuły- 1pkt. patrz Karta Oceny]
- oczekuje się od uczestników stroju właściwego okazjom uroczystym.
- zakazuje się komunikowania Mówców z publicznością z opiekunami, z pozostałymi członkami zespołu można się komunikować jedynie szeptem a także za pomocą kartek. W razie złamania zasad przyznaje się -2pkt [punkty ujemne przyznaje Marszałek];
- zakazuje się także komunikowania Mówców za pomocą telefonów komórkowych z publicznością z opiekunami, z pozostałymi członkami zespołu. W razie złamania zasad przyznaje się -2pkt [punkty ujemne przyznaje Marszałek].
- Zastosowanie „Ad vocem”: Podczas debaty każda drużyna może raz (i tylko raz!) użyć „ad vocem” - krótkiego kontr wystąpienia następującego od razu po przemówieniu, do którego zgłoszono ad vocem. Ad vocem, czyli jednogminutową replikę; odpowiedź do wystąpienia przeciwnika. Pozwala ono drużynom na bezpośrednie odniesienie się do słów adwersarzy, co dynamizuje debatę i stwarza kolejne pole do dyskusji. Ad vocem zgłasza się poprzez podniesienie stosownej karty do góry, sygnalizując marszałkowi chęć zabrania głosu. Marszałek po zakończeniu mowy aktualnie przemawiającego Mówcy, oddaje głos zgłaszającemu ad vocem. Chęć skorzystania z ad vocem sygnalizuje się poprzez podniesienie odpowiedniej karty w sposób widoczny dla Marszałka i drużyny przeciwnej. Do zabrania głosu z tytułu ad vocem zaprasza Marszałek.
- Są trzy reguły dotyczące ad vocem
- Nie można zgłosić ad vocem do mów czwartych Mówców.
- Ad vocem nie może zgłosić osoba, która będzie przemawiała jako następna. Jeśli w naszej debacie przemawia właśnie drugi Mówca propozycji, ad vocem nie może zgłosić drugi Mówca opozycji.
- Można zgłosić ad vocem do ad vocem. Może to być element strategii drużyny.

Podczas mowy głównego Mówcy, strona przeciwna może zaznaczyć swoją aktywność

przez wtrącenia (pytania/informacje) – w trakcie każdego przemówienia przeciwnicy mają prawo zażądać głosu unosząc rękę. Mówca akurat przemawiający ma prawo zgodzić się na wtrącenie mówiąc: „Proszę” lub odmówić wtrącenia mówiąc: „Dziękuję” i wykonując jednoznaczny gest. Jeśli odmówi – osoba zgłaszająca chęć wtrącenia musi usiąść bez słowa.

wtrącenie musi być krótkie, jedno-dwuzdaniowe. Czas wtrącenia nie może przekroczyć 10s. W razie złamania zasad przyznaje się -1 pkt [punkty ujemne przyznaje Marszałek]. W sytuacji, kiedy Mówca wtrącający przekroczy czas wypowiedzi i nie zareaguje na informację Marszałka, że przekroczył czas, Mówca, który przyjął wtrącenie nie dostaje punktów ujemnych. Zalicza mu się przyjęcie wtrącenia.

Mówcy zgłaszający chęć wtrącenia, zobowiązani są do poinformowania Marszałka o rodzaju wtrącenia: „Panie Marszałku pytanie” lub „Panie Marszałku informacja”. W razie złamania zasad przyznaje się -1 pkt [punkty ujemne przyznaje Marszałek].

Mówcy z publiczności

Po mowach 4 Mówców Marszałek informuje, że teraz mają prawo zabierać głos Mówcy z publiczności - przy czym dba on o sprawiedliwą liczbę głosów z publiczności wspierających stronę propozycji i opozycji. Osoba z sali, która pragnie zabrać głos wstaje i podnosi rękę by zwrócić na siebie uwagę Marszałka, który jako jedyny ma prawo udzielić głosu. Gdy Marszałek udzieli głosu, Mówca-ochotnik zaczyna od podania swojego imienia i nazwiska Sekretarzowi debaty, a następnie przechodzi do swojej wypowiedzi. Wypowiedzi Mówców ochotników trwają maksymalnie 2 minuty. Podobnie jak w przypadku Mówców- zwolennicy obu stron zabierają głos na przemian. Wystąpienia trwają tak długo jak długo zezwala na nie Marszałek.

W trakcie trwania debaty zalecane jest wstrzymanie się od wypowiedzi przez opiekunów drużyn.

Role Mówców

PROPOZYCJA

1. MÓWCA:

Mówca otwierający debatę. Ma za zadanie zdefiniować temat, wyjaśnić niezrozumiałe sformułowania. Następnie przedstawia ogólny zarys argumentacji swojej drużyny, z uzasadnieniem. Wszyscy kolejni Mówcy muszą się odnieść do podanych przez niego definicji.

Czas wystąpienia: 4 minut

2. MÓWCA:

Powinien on rozwinąć uzasadnienie argumentów pierwszego Mówcy, a następnie przedstawić swoje (maksymalnie 3) argumenty i uzasadnić je szczegółowo.

Czas wystąpienia: 4 minuty

3. MÓWCA:

Jego głównym zadaniem jest zbijanie argumentów drugiej strony debaty, w miarę możliwości obalić je lub wykazać brak ich związku z omawianym zagadnieniem. Może przedstawić własne argumenty.

Czas wystąpienia: 4 minuty

4. MÓWCA:

Podsumowuje on linię argumentacyjną swojej strony przez powtórzenie i utrwalenie najważniejszych argumentów swojej strony i uzasadnienie ich znaczenia. Drugim jego ważnym zadaniem jest podsumowanie całej debaty, dokonanie syntezy linii argumentacyjnych obydwu stron i wykazanie osi sporu w debacie.

Czas wystąpienia: 4 minuty

OPOZYCJA

1. MÓWCA:

Odnosi się do przedstawionej przez stronę Propozycji definicji tezy i przedstawia własne jej rozumienie, które nie może być jednak skrajnie różną definicją. Następnie podaje ogólny zarys kontrargumentów do tezy uzasadniając je krótko. Jego mowa wyznacza całą dalszą strategię drużyny.

Czas wystąpienia: 4 minut

2. MÓWCA:

Podobnie jak Mówca 2. ze strony Propozycji

Czas wystąpienia: 4 minuty

3. MÓWCA:

Podobnie jak Mówca 3. ze strony Propozycji

Czas wystąpienia: 4 minuty

4. MÓWCA:

Podobnie jak Mówca 4. ze strony Propozycji. Atutem tego Mówcy jest fakt, że zamyka on dyskusję przed głosowaniem, a tym samym istnieje największa szansa, że to jego argumenty zapadną w pamięć słuchaczy.

Czas wystąpienia: 4 minuty

Rola Marszałka

Marszałek jest bezstronnym prowadzącym. Jego obowiązki to:

- pilnowanie czasu i kolejności wystąpień,
- moderowanie rundy pytań,
- reagowanie na naruszenia zasad,
- ogłaszanie początku i końca debaty.

Marszałek nie ocenia treści wypowiedzi — dba wyłącznie o sprawny i kulturalny przebieg dyskusji.

Rola sędziów

Sędziowie oceniają:

MERYTORYKĘ

siłę i logikę argumentów, jakość danych, spójność z tezą

STRATEGIĘ

współpracę drużyny, strukturę wystąpień i reagowanie na przeciwników

STYL

sposób wypowiedzi, dykcję, kontakt z publicznością, etykę języka

Każdy sędzia wypełnia kartę ocen, przyznając punkty indywidualnie, po czym następuje wspólna decyzja o zwycięstwie jednej ze stron.

Zasady etyczne i kulturalne

- Zakaz używania argumentów ad personam (ataków personalnych).
- Obowiązek posługiwania się językiem kulturalnym i precyzyjnym.
- Wystąpienia powinny opierać się na faktach, danych, przykładach i logice.
- Uczestnicy okazują szacunek wobec rozmówcy, nawet przy ostrej różnicy zdań.

Zakończenie i refleksja

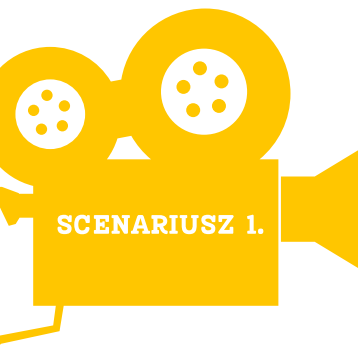
Debata oksfordzka kończy się nie tylko werdyktem sędziów, ale także refleksją uczestników – zarówno mówców, jak i publiczności.

To moment, w którym uczniowie i trenerzy mogą omówić mocne i słabe strony argumentacji, sposób wystąpień i jakość współpracy w drużynie.

INSPIRATORIUM

PRZYKŁADOWE SCENARIUSZE POPROWADZENIA LEKCJI

Wprowadzenie do debaty oksfordzkiej

Temat: Czym jest debata oksfordzka i jak uczyć się kultury dialogu?

Czas trwania: 90 minut (2 godziny lekcyjne)

Cele ogólne:

- zapoznanie uczniów z ideą i zasadami debaty oksfordzkiej,
- rozwijanie umiejętności argumentowania i aktywnego słuchania,
- kształtowanie postawy szacunku wobec odmiennych poglądów.

Metody i formy pracy:

- miniwykład,
- burza mózgów,
- praca w grupach,
- symulacja debaty.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- potrafi wymienić podstawowe zasady debaty oksfordzkiej,
- rozumie rolę mówców i Marszałka,
- potrafi odróżnić argument od opinii,
- uczestniczy w mini-debacie według określonych zasad.

Materiały dydaktyczne:

- karta z zasadami debaty,
- kartki z przykładowymi тезami,
- tablica lub flipchart.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Wprowadzenie 10 minut

Nauczyciel pyta uczniów: Czym jest według Was debata? Czym różni się od kłótni? Następnie prezentuje krótką historię debat oksfordzkich.

Omówienie zasad 15 minut

Uczniowie analizują infografikę z zasadami debaty oksfordzkiej. Nauczyciel wyjaśnia rolę każdej osoby w drużynie.

Ćwiczenie w parach 10 minut

Uczniowie dobierają się w pary i próbują przekonać rozmówcę do prostych тез, np.
„Kawa jest lepsza niż herbata.”
„Lato to najlepsza pora roku.”

Mini-debata klasowa 40 minut

Klasa dzieli się na dwie drużyny (Propozycję i Opozycję).
Teza: „Uczniowie powinni decydować o programie nauczania.”
Nauczyciel pełni rolę Marszałka, a wybrani uczniowie – mówców.

Refleksja i omówienie 15 minut

Uczniowie omawiają przebieg debaty: co było trudne, jakie argumenty były skuteczne.

EWALUACJA

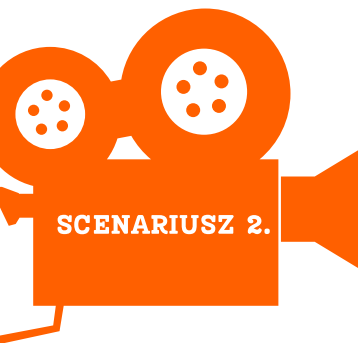
Uczniowie kończą zajęcia, kończąc zdanie:

„Dziś nauczyłem/am się, że w debacie...”

INSPIRATORIUM

PRZYKŁADOWE SCENARIUSZE POPROWADZENIA LEKCJI

Debata oksfordzka w praktyce

Temat: Czy media społecznościowe sprzyjają dialogowi społecznemu?

Czas trwania: **90 minut (2 godziny lekcyjne)**

Cele ogólne:

- rozwijanie umiejętności tworzenia i prezentowania argumentów,
- doskonalenie pracy zespołowej,
- kształcenie odpowiedzialności za słowo.

Metody i formy pracy:

- praca w grupach,
- symulacja,
- metoda projektu,
- dyskusja podsumowująca.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- potrafi przygotować argumentację do wybranej tezy,
- zna strukturę i przebieg debaty oksfordzkiej,
- potrafi prezentować swoje stanowisko w sposób logiczny i kulturalny.

Materiały dydaktyczne:

- karta oceny sędziowskiej,
- zegar lub stoper,
- tablica do zapisu tez i argumentów.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Przygotowanie **15 minut**

Nauczyciel przypomina strukturę debaty oksfordzkiej. Uczniowie losują strony: Propozycję lub Opozycję i rozpoczynają przygotowania.

Formułowanie argumentów **20 minut**

Każda drużyna opracowuje trzy główne argumenty, przykłady i kontrargumenty. Nauczyciel wspiera grupy, zwracając uwagę na spójność i logikę.

Przebieg debaty **40 minut**

Marszałek przedstawia tezę. Wystąpienia mówców I, II i III. Runda pytań z sali. Wystąpienia mówców IV – podsumowanie.

Ocena i refleksja **15 minut**

Sędziowie (uczniowie lub nauczyciel) wypełniają kartę oceny: merytoryka, styl, strategia. Nauczyciel omawia wyniki i wspólnie z uczniami analizuje wnioski.

EWALUACJA

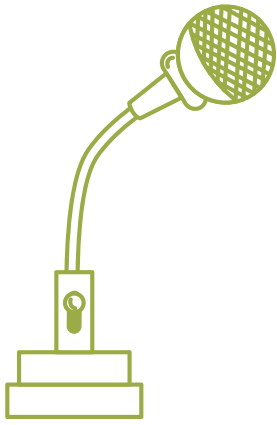
Uczniowie odpowiadają pisemnie na pytania:

Który argument był najbardziej przekonujący?

Co było najtrudniejsze w tej debacie?

Jakie umiejętności można rozwinąć dzięki debatom?

PRZYKŁADOWE SCENARIUSZA ĆWICZEŃ KOŁA DEBAT/ KLUBU DYSKUSYJNEGO

Ćwiczenie 1.

Piramida argumentów

Czas trwania: 20–25 minut

Cel:

Nauka budowania silnych argumentów i rozróżniania poziomu ich siły przekonywania.

Materiały:

- kartki z przykładowymi tezami,
- karty pracy z narysowaną piramidą (trzy poziomy: słaby – średni – mocny argument),
- długopisy lub mazaki.

INSTRUKCJA KROK PO KROKU:

Wprowadzenie 5 minut

Nauczyciel przypomina, że dobry argument to taki, który jest logiczny, poparty dowodami i odnosi się do tezy. Krótko omawia różnicę między opinią, faktem i argumentem.

Praca w grupach 10 minut

Klasa dzieli się na kilkusobowe zespoły. Każda grupa otrzymuje jedną tezę, np.:
„Szkoły powinny wprowadzić obowiązkowe zajęcia z retoryki.”
„Telefony komórkowe powinny być zakazane na lekcjach.”

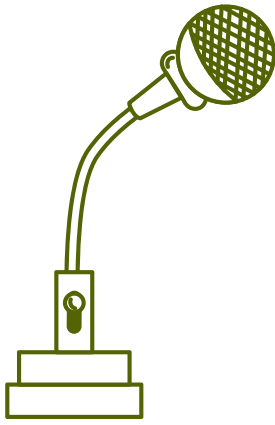
Zadaniem uczniów jest wymyślenie trzech argumentów od najsłabszego do najmocniejszego i umieszczenie ich w piramidzie.

Prezentacja i omówienie 10 minut

Każda grupa przedstawia swoje piramidy. Nauczyciel zadaje pytania:
Co sprawia, że ten argument jest mocniejszy od innego?
Jak można byłoby go jeszcze wzmocnić (np. danymi, przykładem, autorytetem)?

Podsumowanie 5 minut

Uczniowie wspólnie formułują wnioski:
Silny argument to taki, który łączy logikę, dane i wartość etyczną.

PRZYKŁADOWE SCENARIUSZA ĆWICZEŃ KOŁA DEBAT/ KLUBU DYSKUSYJNEGO

Ćwiczenie 2.

Most pytań i kontrargumentów

Czas trwania: 30 minut

Cel:

Doskonalenie umiejętności reagowania na argumenty strony przeciwnej oraz formułowania kontrargumentów w sposób kulturalny i logiczny.

Materiały:

- lista tez do wyboru,
- karty „Pytanie”, „Kontrargument”, „Uzasadnienie”,
- tablica lub flipchart.

INSTRUKCJA KROK PO KROKU:

Wprowadzenie 5 minut

Nauczyciel przypomina, że w debacie oksfordzkiej ważne jest nie tylko mówienie, ale i słuchanie oraz reagowanie na to, co mówi druga strona.

Prezentuje przykład:

Argument Propozycji: „Nauka zdalna powinna być powszechnie dostępna.”

Kontrargument Opozycji: „Brakuje równego dostępu do technologii.”

Pytanie: „Jak zapewnić równość szans uczniom z mniejszych miejscowości?”

Praca w parach 10 minut

Uczniowie dobierają się w pary. Każdy wybiera stronę (Propozycja lub Opozycja) i argumentuje za swoją tezę. Zadaniem drugiej osoby jest zareagowanie pytaniem lub kontrargumentem, który mostkuje rozmowę – tzn. odnosi się do wypowiedzi poprzednika, ale nie przerywa jej sensu.

Ćwiczenie symulacyjne 10 minut

Wybrane pary prezentują swoje mini-dyskusje przed klasą.

Nauczyciel ocenia jakość pytań i kontrargumentów, wskazując te najbardziej konstruktywne.

Podsumowanie 5 minut

Nauczyciel zapisuje na tablicy trzy zasady dobrego kontrargumentu:

Słuchaj uważnie.

Nawiązuj do treści, nie do osoby.

Zawsze uzasadniaj swoje stanowisko.

KARTA OCENY DEBATY

DATA DEBATY	
MIEJSCE	
FAZA TURNIEJU	
TEZA DEBATY	
IMIE I NAZWISKO JURORA/JURORKI	

DRUŻYNY

PROPOZYCJA		OPOZYCJA	
NAZWA SZKOŁY		NAZWA SZKOŁY	
M1		M1	
M2		M2	
D1		D1	
D2		D2	
M3		M3	
M4		M4	
OPIEKUN/ OPIEKUNKA		OPIEKUN/ OPIEKUNKA	

Załącznik 1: Przykładowa karta oceny [używana w Tarnowskiej Lidze Debatanckiej]

OCENA INDYWIDUALNA												
Kategoria	PROPOZYCJA (NAZWA SZKOŁY)				OPZYCJA (NAZWA SZKOŁY)							
	M1	M2	D1	D2	M3	M4	M1	M2	D1	D2	M3	M4
PREZENTACJA TREŚCI (0-5)												
WYPEŁNIENIE ROLI (0-5)												
SUMA (0-10)												
WTRĄCENIA	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
SUMA PUNKTÓW INDYWIDUALNYCH (0-60)												
OCENA DRUŻYNOWA												
Kategoria	PROPOZYCJA						OPZYCJA					
INTERPRETACJA TEZY I STANOWISKA (0-10)												
SPÓJNOŚĆ GRUPY (0-10)												
ARGUMENTACJA (0-10)												
KONTRARGUMENTACJA (0-10)												
WTRĄCENIA I ODPowiedzi (0-10)												
AD VOCEM	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
SUMA PUNKTÓW DRUŻYNOWYCH (0-50)												
SUMA PUNKTÓW INDYWIDUALNYCH I DRUŻYNOWYCH (0-110)												
OSTATECZNY WYNIK DEBATY (0-1)												

OBJAŚNIENIA KARTY OCENY

OCENA INDYWIDUALNA

PREZENTACJA TREŚCI – w tej kategorii ocenie podlegają w szczególności: struktura wypowiedzi, jasność artykulacji myśli, komunikacja niewerbalna (gestykulacja – jej adekwatność, ton głosu, tempo mówienia, artykulacja głosowa, odpowiednia głośność mówienia, postawa ciała, kontakt wzrokowy), a także warstwa werbalna (adekwatność języka do tematu i publiczności, stosowanie figur retorycznych).

WYPELNIENIE ROLI – w tej kategorii ocenie podlega tak formalna jak i maturalna strona roli. Formalna część to ocena stopnia tego, czy mówca/mówcywni rzeczywiście skupiła się na swojej roli i wypełniła zadania należące do swojej roli – np. mówca pierwszy skupił się na przedstawianiu stanowiska swojej strony bardziej niż argumentacji lub np. mówca czwarty dokonał podsumowania zamiast wyłączenie kontrargumentacji. Maturalna strona pozwala na to, by ocenić nie tylko to, że mówca podjął próbę wypełnienia roli, ale zrobił to w odczuciu sędziego skutecznie – tzn. czy rzeczywiście po mowie pierwszej mamy jasność co do stanowiska drugiej i jej sposobu interpretacji tezy, czy np. po mowie trzeciej widzimy, że istotnie zostały odbite najważniejsze argumenty przeciwnika. Najwyższa ocena zarezerwowana jest dla mówcy, który spełnił oba kryteria.

OCENA DRUŻYNOWA

INTERPRETACJA TEZY I STANOWISKA – w tej kategorii drużyna oceniana jest za pomysł na debatę, wprowadzenie adekwatnych definicji i problemów do debaty. Drużyna oceniana jest za stopień rozbudowania i wyjaśnienia swojego stanowiska, za to, jak i na ile rozumnie poruszany temat i na ile adekwatnie wyznaczyła punkty sporu w debacie. (tzn. drużyna wie o co jest spór w danej tezie i potrafi to uzasadnić)

SPÓJNOŚĆ DRUŻYNY – w tej kategorii oceniana jest tak spójność w sensie korespondencyjnym, jak i w sensie niespójności. Spójna drużyna to zatem taka, w której widzimy ciągłość linii argumentacyjnej od początku do końca, mówcy/mówcywni nawijają do swoich mów, rozumieją co mówią ich drużyny oraz nie zaprzeczają ani sobie samym, ani nawzajem pomiędzy mowami.

ARGUMENTACJA – tutaj oceniana jest argumentacja ściśle pod względem merytorycznym. Liczy się adekwatność stosowanej argumentacji do tematu. Co więcej liczy się ich ważność w dwóch znaczeniach:
a. relewancji,
b. siły uzasadnienia.

W pierwszym sensie chodzi o istotność argumentu w debacie oraz w stosunku do tematu. W drugim sensie chodzi o poziom wyjaśnienia argumentu, siłę jego przesłanek i istotność zastosowanych przykładów.

KONTRARGUMENTACJA – w ramach tej kategorii oceniamy z jednej strony reagowanie drużyny na zmieniające się warunki debaty, jak i sposób odnośzenia się do argumentacji przeciwnika. Ważne jest zwrócenie uwagi na to, czy stosowane kontry są adekwatne do przyjętej przez drużynę linii argumentacyjnej.

WTRĄCENIA I ODPWIEDZI- pytania to także praca drużyny. W tej kategorii ocenie podlegają zatem trzy kwestie. Po pierwsze, to czy pytanie zostało przyjęte (każdy z mówców/mówcywni ma obowiązek przyjęcia dwóch wtrąceń jeśli się pojawią, doradcy/doradcywni jednego wtrącenia). Zatem za każde nieprzyjęte pytanie zmniejsza się o jeden punkt przynależnych w tej kategorii punktów. Po drugie, jakość odpowiedzi na zadane przez przeciwników/przeciwniczki pytania/informacje - tzn. na ile odpowiedzi były trafne i satysfakcjonujące. Po trzecie, jakość pytań zadawanych drużynie przeciwnej. Sędzia musi zważyć te trzy czynniki i na tej podstawie dokonać oceny.

ROLE MÓWCÓW

MÓWCA 1 - zadanie tego mówcy polega na wprowadzeniu do debaty, zdefiniowaniu pojęć zawartych w tezie, interpretacji stanowiska drużyny oraz zarysowaniu linii argumentacyjnej, jaką drużyna przygotowała, by obronić lub obalić tezę.

MÓWCA 2 - zadaniem tego mówcy jest rozwinięcie argumentów zasignalizowanych przez mówcę pierwszego. Dobrze zbudowany argument to taki, w którym twierdzenie (state) podparte jest wyjaśnieniem (explain) a następnie zobrazowane adekwatnym przykładem (illustrate)

DORADCY - ich zadaniem jest wsparcie argumentacji swojej strony. Może wprowadzać argumenty, rozwijać poprzednie, może też kontrargumentować.

MÓWCA 3 - zadaniem tego mówcy jest kontrargumentowanie, analiza i odbicie argumentów strony przeciwnej. Z dobrej mowy trzeciej dowiadujemy się a. do jakich argumentów przeciwnika mówca się odnosi, b. dlaczego uważa je za np. nie ważne, niertrafne, czy niesłuszne.

MÓWCA 4 - zadaniem mówcy czwartego jest podsumowanie debaty. Czwarty mówca dokonuje wazenia argumentacji pojawiającej się w debacie.
W związku z tym jego zadaniem jest porównanie argumentów obu stron i wyraźne wskazanie powodów, dla których sędzia powinien przyznać wygraną jego drużynie, a nie drużynie przeciwnej.

Załącznik 2: Przykładowe tezy debat oksfordzkich do wykorzystania przy organizacji okolicznościowych debat lub spotkań szkolnego klubu debat:

Tezy o tematyce historycznej:

„Powstanie Warszawskie było potrzebne dla zachowania tożsamości narodowej Polaków.”

„Rozbiory Polski były nieuniknionym skutkiem błędów wewnętrznych Rzeczypospolitej.”

„Postęp technologiczny w XIX wieku miał większe znaczenie dla świata niż rewolucje polityczne.”

„Działania dyplomatyczne są skuteczniejsze od działań zbrojnych w osiąganiu celów narodowych.”

„Bez Unii Europejskiej Polska nie osiągnęłaby obecnego poziomu rozwoju.”

Tezy z zakresu filozofii:

„Wolność jednostki powinna mieć pierwszeństwo przed dobrem wspólnym.”

„Człowiek z natury jest istotą dobrą.”

„Szczęście jest ważniejsze niż prawda.”

„Etyka bez religii jest możliwa.”

„Postęp technologiczny nie prowadzi do postępu moralnego.”

Tezy z zakresu języka polskiego (literatura i język):

„Literatura ma obowiązek angażować się społecznie.”

„Lektury szkolne powinny być dobrowolne.”

„Język kształtuje nasz sposób myślenia o świecie.”

„Poeci są lepszymi nauczycielami historii niż podręczniki.”

„Media społecznościowe są współczesną formą literatury.”